

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.569/2009/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év november hó 26. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az adócsalás büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen indított büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Zalaegerszegi Városi Bíróság 18.B.760/2007/31. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Zalaegerszegi Városi Bíróság a 2008. év december hó 10. napján kihirdetett és 2008. év december hó 12. napján első fokon jogerőre emelkedett 18.B.760/2007/31. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan, jelentős értékre, elkövetett adócsalás büntettségében [Btk. 310. § (1) bek., (3) bek., Btk. 12. § (2) bek.], és 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében [Btk. 276. §, Btk. 12. § (2) bek.].

Ezért öt halmazati büntetésül, mint visszaesőt 1 év 4 hónap börtönre, mellékbüntetésül 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Ellenben 2 rendbeli számvitel rendje megsértésének büntette [Btk. 289. § (1) bek. b) pont, (4) bek. b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

A megállapított tényállás lényege szerint a terhelt elvált, kettő kiskorú gyermek eltartásáról köteles gondoskodni, kőműves mester, a ehly Kft. alkalmazásában kőműves, brigádvezető, a jövedelme minimálbér, vagyontalan, büntetett.

A 2003. évben megalakított Bt. beltagja kültagja a terhelt volt. A gazdasági társaság elhatározta a Bt. végelszámolással történő megszüntetését. A végelszámolás kezdő napja 2005. év október hó 20. napja volt.

A gazdasági társaság a megalakulásától 2005. év december hó 15. napjáig tartó időszakban gazdasági tevékenységet folytatott. A társaság tényleges képviselőjét, a gazdasági tevékenységének irányítását, a kivitelezési munkák szervezését, lebonyolítását, a könyvelővel való kapcsolattartást, a társaságot terhelő számviteli kötelezettségek teljesítését ténylegesen a terhelt látta el. A beltag a társaság gazdasági tevékenységében nem vett részt, arról érdemi információval nem rendelkezett.

A beltag a Bt. nevében az APEH Megyei Igazgatóságához áfa adónemben 2004. évben, valamint a 2005. év I. és II. negyedévében benyújtott adóbevallásokat a terheltben megbízva, az azokban feltüntetett adatok valótlanságáról nem tudva írta alá. A terhelt a végelszámolót a gazdasági tevékenység folytatásáról, annak árbevételeiről és az adófizetési kötelezettségről ugyancsak nem tájékoztatta.

1)

A Bt. a 2004. adóévben az adóhatóságot valótlan tartalmú adóbevallások benyújtásával megtévesztette és áfa adónemben 12.883.000 forinttal csökkentette az állami adóbevételt, részletezve oly módon, hogy az elvont adó összege a II. negyedévben 3.034.000 forint, a III. negyedévben 3.563.000 forint, míg a IV. negyedévben 6.286.000 forint volt.

2)

A MA-TO-RO Bt. a 2005. adóévben valótlan tartalmú adóbevallások benyújtásával, illetve jelentős tények elhallgatásával az adóhatóságot megtévesztette, így áfa adónemben 27.153.000 forinttal csökkentette az adóbevételt oly módon, hogy az elvont adó összege I. negyedévben 5.116.000 forint, II. negyedévben 10.915.000 forint, III. negyedévben 5.827.000 forint és a IV. negyedévben 5.295.000 forint volt.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a), b) és c) pontja alapján.

Az indítvány szerint a terhelt nem volt a MA-TO-RO Bt. vezető tisztségviselője, csak a kültagja, aki a társaság üzletvezetésére és képviseletére nem jogosult. A gazdasági társaságot a vezető tisztségviselő - betéti társaság esetén a beltág - vezeti, képviseli, az adóhatóság irányába ő járhat el, ő áll adójogi jogviszonyban.

Az elkövetéskor hatályos Gt. 22. §-ának (3) bekezdése szerint a vezető tisztségviselői feladat csak személyesen látható el, képviseletnek nincs helye. Miután a terhelt nem volt a társaság vezető tisztségviselője, ezért a adócsalás büntettét tettesként nem követhette el.

Eljárási szabályt sértett a Zalaegerszegi Városi Bíróság, amikor az első fokon jogerős ítéletét nem foglalta összbüntetésbe a Zalaegerszegi Városi Bíróság korábban jogerőre emelkedett 1.B.868/2004/6. számú ítéletével annak ellenére, hogy annak a Btk-ban foglalt feltételei fennálltak. A terhelt az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezést éppen azért, arra tekintettel vonta vissza, mert bízott az összbüntetésbe foglalásban, amely kedvezőbb lett volna a számára.

A bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének. A Be. 259. § (1) bekezdésének rendelkezése ugyanis a rövidített ítélet készítését akkor teszi lehetővé, ha a kihirdetés útján közölt határozat ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést. Jelen ügyben azonban mind a terhelt, mind a védő bejelentette a fellebbezést. Az a körülmény, hogy azt utóbb visszavonták, nem eredményezheti az eljárási jogszabály kiterjesztő értelmezését, mert annak a büntetőjogban nincs helye.

Az ítéleti tényállás nem tartalmazza az elkövetés időpontját sem. Ennek azért van jelentősége, mert 2005. szeptember 1. napjával változott az adócsalás tényállása, és abban az elkövetési magatartás is. Az ítélet szerint a terhelt a terhére rótt bűncselekményt a módosítás előtt és utána is elkövette, ennél fogva - a Btk. 2. §-ának alkalmazására figyelemmel - az elkövetési idő megállapítása nem mellőzhető.

Az ítélet indokolása nem tartalmazza az elkövetési érték megállapításának a megalapozását, továbbá azt sem, hogy a terhelt milyen okiratra követte el a magánokirat-hamisítást, a hamisított okiratot milyen eljárásban, mikor használta fel, a felhasználás járt-e jog vagy kötelezettség keletkezésével.

A bíróság nem vette figyelembe, hogy a betéti társaság 2005. év október hó 20. napjától végelszámolási eljárás alá került. A végelszámoló Hajnal Attila lett, ennek ellenére a marasztaló döntés

az ezt követő időszakra vonatkozó adóbevétel csökkenést is a terhelt terhére róttta.

A védő figyelemmel arra, hogy a terhelt bűnösségének a megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével, illetve eljárási szabálysértéssel került sor, a megtámadott határozat megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat hozatalát indítványozta. Kérte egyúttal, hogy a Legfelsőbb Bíróság az indítvány elbírálásáig a marasztaló döntés végrehajtását függessze fel. Az indítványban megjelölt felülvizsgálati okok ugyanis már első olvasatban is a terheltre lényegesen kedvezőbb határozat hozatalát valószínűsítik. Emellett pedig, ha a terhelt az elsőfokú határozat elleni fellebbezését nem vonta volna vissza, akkor a másodfokú eljárásban a jogerős határozat meghozatalára megközelítőleg éppen ugyanabban az időpontban került volna sor, mint a felülvizsgálati eljárásban történő határozathozatalra. A terhelt az eljárásban végig szabadlábon védekezett, következésképpen ezt az időt is szabadlábon töltötte volna.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1819/2009/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

A Be. 416. §-a (4) bekezdésének c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés különleges eljárás lefolytatásával orvosolható. A határozat kihirdetésekor esetlegesen elmaradt összbüntetésbe foglalás a Be. 574. §-ában írt különleges eljárás keretében pótolható, így ez okból a jogerős határozata felülvizsgálatára nincs törvényes lehetőség.

Az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény 4. §-ának (1) bekezdése szerint adóalany: az a természetes személy, jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli szervezet, aki (amely) saját neve alatt jogokat szerezhet, kötelezettségeket vállalhat, perelhet, és saját nevében gazdasági tevékenységet végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére. Erre tekintettel megállapítható, hogy adóalanyisága a gazdasági társaságnak van, a jogviszony a Bt. és az adóhatóság között jött létre. A gazdasági társaság azonban nem válhat a bűncselekmény alanyává. Büntetőjogilag azt a természetes személyt kell felelősségre vonni, akinek a kötelezettségét képezte, hogy intézkedjék az adókötelezettségek teljesítése tárgyában.

A gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény 86. és 102. §-ai, valamint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 7. §-ának (2) bekezdése alapján e kötelezettség a társaság képviselőjére jogosult beltágot terheli. Az irányadó tényállás szerint azonban a cégnyilvántartás szerinti beltágot, a társaság gazdasági tevékenységében nem vett részt, arról érdemi

információval nem rendelkezett. Az adóbevallásokat a terhelt készítette el, azokat a beltag a terheltben megbízva, az azokban feltüntetett adatok valótlanságáról nem tudva írta alá.

Terhelt a tévedésbe ejtett vezető tisztségviselő felhasználásával valószínűsítette meg a bűncselekményt, ezért magatartása közvetett tettesként elkövetett adócsalásnak minősül, így az eljáró bíróság nem sértett anyagi jogi szabályt, amikor büntetőjogi felelősségét, tettesként megállapította.

Hasonló okból törvényes a végelszámolási eljárás során elmulasztott adóbevallások miatti büntetőjogi felelősség megállapítása is. A tényállás alapján a terhelt a végelszámolót is megtévesztette, amikor a gazdasági tevékenység folytatásáról, annak árbevételeiről és így az adófizetési kötelezettségről nem tájékoztatta.

Az indokolási kötelezettség elmulasztása sem állapítható meg.

A Be. 259. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a terhelt, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat indokolása csupán a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat.

Kétségtelen tény, hogy az ügydöntő határozat 2008. év december hó 10-én történt kihirdetésekor a terhelt és védője fellebbezést jelentett be, melyet azonban 2008. december 12-én mindketten visszavonták, így a határozat írásba foglalásakor - 2008. év december 17-én - már nem volt olyan jogorvoslati nyilatkozat, mely a rövidített indokolás alkalmazását kizárta volna.

A Be. - e szempontból - nem tesz különbséget a nyomban tudomásul vett, illetve a fellebbezés visszavonása miatt jogerőre emelkedett ítélet között. Ezt az álláspontot erősíti az a körülmény is, hogy a Be. 259. §-ának (2) bekezdése a több terheltet érintő ügydöntő határozat esetén a rövidített indokolás alkalmazását nem a fellebbezés bejelentésétől, hanem a határozat első fokon történő jogerőre emelkedésétől teszi függővé.

A jogszerűen alkalmazott rövidített indokolásban a tényállás megfelelő részletességgel szerepel. Az elkövetés időszaka az érintett adóévek, illetve negyedévek alapján meghatározható. Az adóbevétel csökkenés meghatározásának módja nem a tényállás része, e körben elegendő a csökkenés mértékének összegszerű megjelölése. Végezetül a tényállás alapján az is egyértelmű, hogy az eljáró bíróságok a valótlan adatokat tartalmazó adóbevallásokat értékelték magánokirat-hamisítás vétségeként.

Figyelemmel arra, hogy az elkövetési magatartás a 2005. évi IV. negyedévre vonatkozó adóbevallási kötelezettség elmulasztásával 2006. év január hó 20. napján vált befejezetté, a cselekmény elbírálása során az ekkor hatályos jogszabály vehető figyelembe. A 2005. év szeptember hó 1. napján történt jogszabályváltozásnak azért sincs jelentősége, mert a Btk. - a módosítást megelőzően is - egyaránt büntetni rendelte az adófizetési kötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tény valótlan előadását és elhallgatását.

Az iratok alapján a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott egyéb eljárási szabályszegés sem volt megállapítható.

Mindezekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a Be. 425. §-a szerinti nyilvános ülésen, a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - hatályában tartsa fenn.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy a legfőbb ügyész átiratában foglaltakkal nem ért egyet, mert a Be. 259. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazásával rövidített indokolás készítésére csak akkor kerülhet sor, ha a kihirdetett ügydöntő határozatot az érdekeltek nyomban a kihirdetésekor tudomásul veszik, ezért - a bejelentett fellebbezésekre figyelemmel - az elsőfokú bíróságnak meg kellett volna indokolnia az ítéletét. Kifejtette továbbá, hogy a Legfelsőbb Bíróság 1/2006. BJE döntése is alátámasztja azt az álláspontját, hogy az adócsalást tettesként csak az követheti el, akit adókötelezettség terhel, következésképpen - ilyen kötelezettség hiányában - a terhelt nem lehetett az adócsalás tettese.

A védő mindezek alapján a marasztaló jogerős döntés hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatásának az elrendelését indítványozta.

A legfőbb ügyész képviselője a tárgyaláson az átiratában foglaltakat fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet írásba foglalásakor már nem volt bejelentett fellebbezés, ezért nem volt akadálya a rövidített indokolás készítésének.

Egyetértett a védővel abban, hogy az adócsalás tettese csak a bt. belfogója lehetett volna. Az irányadó tényállás szerint azonban a terhelt a tévedésben lévő belfogót és végelszámolót használta fel bűncselekmény elkövetésére, ezért a terhére rótt bűncselekményeket közvetett tettesként követte el.

A nyilvános ülésen a terhelt előadta, tájékoztatta felszámolót arról, hogy a társaságot milyen kötelezettségek terhelik, és azok

teljesítésére milyen eszközök álltak rendelkezésre. Minderről Hajnal Attila végelszámolót is tájékoztatta és az adóbevallást egyébként is Nagy Diána könyvelő nyújtotta be.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

1.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy történt-e olyan, a felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértés, amely a jogerős marasztaló döntés érdemi vizsgálatát eleve kizárhatja.

Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján - akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

a)

Az indítvány szerint eljárási szabályt sértett a Zalaegerszegi Városi Bíróság, amikor az első fokon jogerős ítéletét nem foglalta összbüntetésbe a Zalaegerszegi Városi Bíróság korábban jogerőre emelkedett 1.B.868/2004/6. számú ítéletével annak ellenére, hogy annak a Btk-ban foglalt feltételei fennálltak. A terhelt az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezést éppen azért, arra tekintettel vonta vissza, mert bízott az összbüntetésbe foglalásban, amely kedvezőbb lett volna a számára.

Az iratok alapján az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a kihirdetésekor bejelentett védelmi fellebbezések folytán nem emelkedett jogerőre, ezért akkor, nyomban az összbüntetésbe foglalás feltételei nem álltak fenn.

A Be. 327. §-ának (4) bekezdése valóban úgy rendelkezik, hogy az ítélet jogerőre emelkedése esetén, ha ennek feltételei fennállnak, a bíróság lehetőleg azonnal lefolytatja az összbüntetési eljárást. E rendelkezés alkalmazására azonban kizárólag az elsőfokú tárgyalás berekesztése előtt kerülhet sor és akkor sem jelent feltétlen

kötelezettséget a bíróság számára. A kihirdetésekor jogerős ítélet hiányában a rendelkezés alkalmazása fel sem merülhetett.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja taxatíván felsorolja azokat az eljárási szabálysértéseket, amelyekre hivatkozással a törvény a felülvizsgálat lehetőségét biztosítja, ám e felsorolásban a Be. 327. §-ának a (4) bekezdése nem szerepel.

Utal továbbá a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában foglalt rendelkezés kifejezetten kizárja a felülvizsgálatot abban az esetben, ha a törvénysértés különleges eljárás (XXIX. Fejezet I-II. Cím) lefolytatásával orvosolható. Az összbüntetésbe foglalás a Be. XXIX. Fejezetének II. Címében, az 574. §-ban szabályozott különleges eljárás, következésképpen - attól függetlenül, hogy a Be. 327. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazásának a feltételei fennálltak-e vagy sem - a védő indítványa e körben a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány.

b)

Az indítvány szerint a bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, mert a rövidített ítélet készítésének a Be. 259. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételei nem álltak fenn.

A Be. 259. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat indokolása csupán a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat. A felmentő ítélet indokolásában a tényállás is mellőzhető. (Rövidített indokolás.)

E rendelkezés megsértése önmagában felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható, ám ha a bíróság - akár e rendelkezéstől is függetlenül - az indokolási kötelezettségét nem teljesíti, az már a felülvizsgálat alapjául szolgálhat.

A Be. 373. §-a (1) bekezdésének III/a) pontja úgy rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan. A Be. hivatkozott rendelkezésének a megsértésére pedig a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálat alapítható.

A Legfelsőbb Bíróság az indokolási kötelezettség elmulasztását sérelmező részében a felülvizsgálati indítványt alaptalanak találta.

Kétségtelen tény, hogy az ügydöntő határozat 2008. év december hó 10-én történt kihirdetésekor a terhelt és védője fellebbezést jelentett be és a Be. 259. §-ának (1) bekezdése alapján rövidített indokolás akkor készíthető, ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést.

Bár a védő arra tévesen hivatkozott, hogy a büntetőeljárási jogban kiterjesztő értelmezésnek nincs helye, erre a vizsgált rendelkezés alkalmazásához nem is volt szüksége az eljáró bíróságnak. E norma valódi tartalma ugyanis a védő álláspontjától eltér.

A norma valódi tartalmának meghatározásához - amint arra a legfőbb ügyész is helyesen hivatkozott az írásbeli átiratában - segítségül szolgálhat a vizsgált § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés, amely szerint: ha az ügydöntő határozat több vádlottat érint, az indokolás az (1) bekezdés szerinti formában is írásba foglalható az olyan vádlott tekintetében, akivel szemben az ügydöntő határozat első fokon jogerőre emelkedett. E rendelkezés tehát nem hagy kétséget a felől, hogy több vádlott esetén a rövidített indokolás alkalmazásának az egyetlen feltétele, hogy az érintett vádlott tekintetében az ügydöntő határozat első fokon emelkedjék jogerőre.

A Be. 259. §-ában foglalt szabály pergazdaságossági célokat szolgál. Az a rendeltetése, hogy amennyiben a kihirdetés útján közölt elsőfokú ítéletben mind a vádló, mind pedig a vádlott és a védő megnyugszik, a döntés elfogadásában közöttük egyetértés van, akkor a bíróságot mentesítse a részletes indokolás általános kötelezettsége alól. Ezért helyes az az egyébként következetes ítélkezési gyakorlat, amely szerint a Be. 259. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazásának minden olyan esetben helye van, amikor az ügydöntő határozat még az elsőfokú bíróság eljárásában jogerőre emelkedik, függetlenül attól, hogy azt az érdekeltek eleve tudomásul vették, avagy a bejelentett fellebbezésüket még a részletesen indokolt ügydöntő határozat írásba foglalása és felterjesztése előtt visszavonták.

Természetesen annak is megvan a belső indoka, hogy a 259. § (1) és (2) bekezdésének a megszövegezése nem azonos, tehát az (1) bekezdés nem azt a feltételt támasztja, hogy annak a vádlottnak az ügyében alkalmazható az ott írt rendelkezés, akivel szemben az ügydöntő határozat első fokon jogerőre emelkedett. Rövidített ügydöntő határozat készítésére ugyanis értelemszerűen csak akkor és addig van lehetőség, amíg az iratok felterjesztésére a másodfokú bírósághoz nem kerül sor. Az érdekeltek azonban a fellebbezést az iratok felterjesztését követően is visszavonhatják egészen addig, amíg a másodfokú bíróság az ügydöntő határozatának meghozatala céljából visszavonul, illetve, amíg a másodfokú ügydöntő (vagy

hatályon kívül helyezés esetén nem ügydöntő) határozatát) meg nem hozta. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ilyenkor is a visszavonás (másodfokú bírósághoz történő megérkezésének) napjával első fokon emelkedik jogerőre.

Miután a terhelt és a védője az ítélet kihirdetésekor bejelentett fellebbezésüket 2008. év december hó 12-én mindketten visszavonták, így a határozat írásba foglalásakor - 2008. év december hó 17-én - már nem volt olyan jogorvoslati nyilatkozat, mely a rövidített indokolás alkalmazását kizárta volna. Helyesen állapította meg tehát a legfőbb ügyész is az írásbeli átiratában, hogy a Be. a rövidített indokolás készítése körében nem tesz különbséget a nyomban tudomásul vett, illetve a fellebbezés visszavonása miatt jogerőre emelkedett határozat között.

2.

Felülvizsgálati indítványában a védő olyan anyagi jogszabálysértésekre is hivatkozott, amelyek a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatát megalapozhatják.

a)

Az indítvány szerint az ítéleti tényállás nem tartalmazza az elkövetés időpontját. Ennek azért van jelentősége, mert 2005. év szeptember hó 1. napjával változott az adócsalás tényállása, és abban az elkövetési magatartás is. Az ítélet szerint a terhelt a terhére rótt bűncselekményt a módosítás előtt és utána is elkövette, ennél fogva - a Btk. 2. §-ának alkalmazására figyelemmel - az elkövetési idő megállapítása nem mellőzhető.

A Legfelsőbb Bíróság - a legfőbb ügyész indítványával egyezően - mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a folytatólagosan elkövetett adócsalás a 2005. évi IV. negyedévre vonatkozó adóbevallási kötelezettség megsértésével (elmulasztásával) 2006. év január hó 20. napján vált befejezetté, következésképpen az elbírálása során kizárólag az akkor hatályban lévő büntető jogszabály vehető figyelembe. Tévesen hivatkozott tehát a védő arra, hogy az időbeli hatály szabályának az alkalmazása ebben az ügyben egyáltalán felmerülhet.

Utal azonban a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy a terhelt cselekménye mind a Btk. 310. § (1) bekezdésének a 2005. év szeptember hó 1. napjával történt módosítását megelőzően, mind azután egyaránt és ugyanúgy büntetendő volt, a norma szövegének az egyébként nem érdemi változtatása a cselekmény büntetőjogi értékelését semmiben sem érintette, befolyásolta. Ilyen körülményre a védő sem hivatkozott, tehát nem állította, hogy a változás akár a terhelt

terhére rótt cselekmény büntetendőségét, akár a kilátásba helyezett, illetve kiszabható büntetést befolyásolta volna.

b)

A védő felülvizsgálati indítványa szerint a terhelt nem volt a MA-TO-RO Bt. vezető tisztségviselője, csak a kültagja, aki a társaság üzletvezetésére és képviseletére nem jogosult. A gazdasági társaságot a vezető tisztségviselő - betéti társaság esetén a beltág - vezeti, képviseli, az adóhatóság irányába ő járhat el, ő áll adójogi jogviszonyban. Miután a vezető tisztségviselői feladat csak személyesen látható el és a terhelt nem volt a társaság vezető tisztségviselője, ezért az adócsalás büntettét tettesként nem követhette el. Ugyanez irányadó a 2005. év október hó 20. napjától indult végelszámolás időszakára is.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a védő felülvizsgálati indítványával abban, hogy - a legfőbb ügyész átiratában részletezett jogszabályoknak is megfelelően - az adócsalás bűncselekményének közvetlen tettese a terhelt nem lehetett, azt tettesként csak a bt. beltágja, illetve a kijelölt végelszámoló követhette volna el.

A felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállás szerint azonban a társaság tényleges képviseletét, a gazdasági tevékenységének irányítását, a kivitelezési munkák szervezését, lebonyolítását, a könyvelővel való kapcsolattartást, a társaságot terhelő számviteli kötelezettségek teljesítését ténylegesen a terhelt látta el. A beltág a társaság gazdasági tevékenységében nem vett részt, arról érdemi információval nem rendelkezett és 2004. évben, valamint a 2005. év I. és II. negyedében benyújtott adóbevallásokat a terheltben megbízva, az azokban feltüntetett adatok valótlanságáról nem tudva írta alá. A terhelt a végelszámolót a gazdasági tevékenység folytatásáról, annak árbevételeiről és az adófizetési kötelezettségről ugyancsak nem tájékoztatta (lásd ítélet 2. oldal 4. bek.).

Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy ún. közvetett tettesség állapítható meg, ha az elkövető más, a tévedése miatt nem büntethető személyt, mint eszközt használ fel a bűncselekmény elkövetéséhez. A terhelt a bt. tévedésben lévő beltagját használta fel a terhére megállapított bűncselekmények elkövetéséhez, majd Hajnal Attila végelszámolót is tévedésben tartotta abban a kérdésben, hogy egyáltalán folytatott-e gazdasági tevékenységet a társaság és volt-e árbevétele, amely az adófizetési kötelezettségét megalapozhatta volna.

Nem tévedett tehát az eljáró bíróság, amikor (közvetett) tettesi elkövetői minősége alapján a büntetőjogi felelősségét megállapította.

c)

Sérelmezte a védő az indítványában, hogy az ítélet indokolása nem tartalmazza az elkövetési érték megállapításának a megalapozását, továbbá azt sem, hogy a terhelt milyen okiratra követte el a magánokirat-hamisítást, a hamisított okiratot milyen eljárásban, mikor használta fel, a felhasználás járt-e jog vagy kötelezettség keletkezésével.

A Legfelsőbb Bíróság ezzel összefüggésben azt állapította meg, hogy a jogszerűen alkalmazott rövidített indokolásban a tényállás megfelelő részletességgel szerepel. Amint arra a legfőbb ügyész is helyesen hivatkozott - az adóbevétel-csökkenés meghatározásának módja nem a tényállás része. E körben elegendő a csökkenés mértékének az összegszerű megjelölése.

Az irányadó tényállás végül tartalmazza, hogy az adóbevallások valótlan adatokat tartalmaztak 2004. II-IV. negyedévében, majd 2005. I-II. negyedévében. Ennek alapján nem merült fel indokolt kétség abban a tekintetben, hogy a bíróság ezt értékelte folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként. Az adóbevallások elkészítésében és felhasználásában a terhelt ugyancsak közvetett tettesként működött közre.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság - a Legfőbb Ügyészség indítványával egyezően - azt állapította meg, hogy a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül mondta ki a terhelt bűnösségét a folytatólagosan elkövetett adócsalás és a folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás bűncselekményében.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.

A részben törvényben kizárt, részben alaptalan felülvizsgálati indítvány alapján a jogerős határozat végrehajtásának a felfüggesztésére nem kerülhetett sor.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten

előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2009. év november hó 26. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírsági ügyintéző
Kné